

Ajalugu - muinasaeg

Kodukoha ajalugu

Kersti Lepik

2012

Kütid ja korilased

1936.a. kirjeldati ja 1960. aastal kaevati ning saadi teadmine, et pikka aega olid vanimad arheoloogilised leiud inimtegevusest Pirita ja Jägala jõgede alamjooksudel.

Kiviaja asulas (5500-4000 eKr)
elutati küttimisest ja korilusest,
mitte maaviljelusest.

Umbes 6500 a eKr

Hiljem avastati, et Jägala Jõesuus on elutegevus olnud juba u 6500 a eKr.

Tollaseid asulakohti on ümbruskonnas leitud mitmelt poolt, sh Jägalast, Irust, Sahalt, Maardust, Rebalast.

Maastiku kujundajad

Karjakasvatuse ja maaviljeluse algus mõjutas maastiku arengut.

Varasemad asulakohad paiknesid Põhja-Eesti paekalda ees, hilisemad selle peal, kus õhuke loomuld sobis algeliste põllutööriistadega maaharimiseks.

Jõelähtme aladelt uuritud õietolmu andmed pärinevad Maardu järve, Vandjala ja Saha rabade setetest ning nende vanus ulatub u 9000 aastani eKr.

Leiud, mis viitavad maaharimisele

Vanimad kultuurkõrreliste õietolmuterad pärinevad
Maardu järvest ja ajast 3500 a eKr.

Rannikupiirkonna ökoloogiline ja maastikuline
mitmekesisus ning erinevate ressursside
kasutamine tagasid kiviajal stabiilse toidulaua.

Leiud, mis viitavad maaharimisele

Iru – savinõukild, mille ühel pinnal on söestunud odratera ja teisel täpselt teadmata viljatera jäljend, sarvkõblas või adratera.

14.-11. saj eKr olid Saha-Lool, Proosal ja Iru muistsed põllud.

Nende rajamine oli pikk ja keeruline protsess: metsa raadamine, kivide kuhjamine, viljakasvatus ebamäärase kujuga põllul. Ühendatud kivikuhjadest said põllupeenrad.

Uute paikade otsimine

Alepõllundus ei õigustanud end paepealsetel aladel ja hakati otsima uusi võimalusi, nt Maardu järve ümbrus ja Saha piirkond.

Kindlustatud linnamägi Irus ja Jägala linnus.
Avaasulad Irusse, Lagedile, Sahale ja Maardusse.

Nende paikade parimateks elutegevuse jälgedeks on kivikirstkalmed (üle 200) ja lohukivid.

Kui loopealne põllumaa oli end ammendanud muudeti tegevusala, hakati karja kasvatama.

Rebala muinsuskaitseala loomine

Just tänu kivikirstkalmetele ja lohukividele algatati
Rebala muinsuskaitseala rajamine.

Inimesi maeti kivi- ja tarandkalmetesse ning
kivivarekalmetesse.

Muinaskihelkonnad

Juba muinasaja lõpul olid olemas külad, kihelkonnad, maakonnad.

Talude ja mõisate kohta on erinevaid arvamusid.

13. saj. algusel kuulus Jõelähtme Revala maakonda, mis hõlmas Harju maakonna põhjapoolse osa ning koosnes 3 kihelkonnast:

Vomentaga, Ocrielæ ja Rebala (Repel)

Lennart Meri on arutlenud nende muinaskihelkondade nimede üle oma teoses „Hõbevalge“.

Rebala kihelkond jagunes kaheks

- Läänepoolne – Jõelähtme ja Harju-Jaani kirikukihelkond
- Idapoolne – Kuusalu kirikukihelkond